

NORGES BRYOLOGI
I DET 18DE ÅRHUNDREDE

II.

AV

I. HAGEN.

DET KGL. NORSKE VIDENSKABERS SELSKABS SKRIFTER 1913. NO. 7

AKTIETRYKKERIET I TRONDHJEM
1914

I dette selskaps skrifter for 1897, no. 3, søkte jeg at gjøre rede for resultatene av de bryologiske undersøkelser i vort land i det 18de århundrede. For et par forfatteres vedkommende var det mulig at danne sig en sikker mening om, hvorledes angivelserne i deres skrifter var at forstå, fordi nemlig disse angivelser kunde kontrolleres ved hjelp av deres efterlatte og endnu opbevarete herbarier. Men blandt de forfattere, med hvem dette ikke lot sig gjøre, var den betydeligste av dem alle, Hans Strøm; han hadde vistnok etsteds angit, at han hadde sammenstillet sine fund i et »Herbarium vivum cryptogamicum«, og at han testamenterte dette tillikemed sine bøker til det Deichmannske bibliotek, men det lyktes ikke at bringe på det rene, om og i tilfælde hvor denne samling fremdeles fandtes. Man var derfor henvist til at analysere hans beskrivelser og bemerkninger for derav at dra sine slutninger om, hvad han i ethvert tilfælde sigtet til, et arbejde, som vistnok for mange arters vedkommende måtte antas at føre til pålidelige resultater; hans bemerkninger var nemlig som oftest klart avfattet, og man har fra nutiden godt kjendskap til de bryologiske forhold i den landsdel, hvor han virket, så at man var istand på den ene side til at utelukke arter, som han ikke kunde ha fundet, og på den anden side til at peke på sådanne, som han måtte antas at ha støtt på. Men forskjellen både mellem bryologiens standpunkt og mellem uttryksmåten og opfatningen da og nu var dog stor nok til, at man ofte ikke engang var istand til med nogen sandsynlighet at tyde hans beskrivelser.

Hans herbarium er imidlertid nu kommet til rette. Under eksamen på Kristiania Katedralskole for nogen år siden fik hr. inspektør Kaalaas kundskap om, at der blandt skolens samlinger fandtes et gammelt mosherbarium, og ved eftersyn viste

dette sig at være Hans Strøms. Dets historie er nu forståelig. Det Deichmannske bibliotek blev i slutningen av det 18de århundrede indkvarteret på Kristiania Katedralskole og forblev der indtil for omkring 20 år siden, da det fik eget lokale; ved flytningen kom herbariet ikke med, enten nu årsaken var den, at man ikke var vitende om dets tilværelse, eller at man fandt, at det passet bedre blandt skolens samlinger end i et offentlig bibliotek.

Man kan imidlertid i herbariet selv læse sig til, at det ikke den hele tid har været upåagtet; der er nemlig med to forskjellige håndskrifter foretat rettelser av Strøms bestemmelser eller gjort tilføjelser. Den, som på denne måte har gjennomgått herbariet først, er efter håndskriften S. C. Sommerfelt; hans bemerkninger er her og der overstrøket og andre tilføjet av Chr. Smith, hvis håndskrift likeledes er let kjendelig. Den sidste gjennomgåelse må være foretat før 1812, det år, da Chr. Smith forlot Norge for at begi sig til England og videre på den ulykkelige reise til Kongo, fra hvilken han ikke vendte tilbake.

Ved hr. rektor Ræders velvilje har jeg fåt herbariet ullånt til gjennomgåelse. Det er en kvartbok med stive pappermer, i forkanten med to sæt vaskeskins remmer til at knytte; på permens forside findes et skilt med påskrift:

Herbarium vivum
Cryptogamicum
Collectum
opera et studio
Joh. Strömii

Det består av 150 blade sterkt papir, ca. 20 cm. lange og ca. 16 cm. brede. Det første gjør tjeneste som forsatsblad, de følgende er i forsides overkant til høyre numereret fra 1 til 141; de sidste indeholder et alfabetisk register. På de numererte sider findes i kanten oventil artens navn; nedenfor dette er eksemplarene fastklæbet, ofte 2 eller 3 over eller ved siden av hverandre, dog med undtagelse av side 40, 47, 59, 135 og 139, hvor intet fastheftet eksemplar findes; der lå imidlertid i herbariet på forskjellige steder 4 små løse papirkapsler, indeholdende

mosprøver, som uten tvil tilhører 4 av disse blad. På endel andre findes der hverken påskrift eller noget eksemplar. Andre kryptogamer end bryofyter findes ikke i herbariet. Prøverne er gjennomgående små, men kan dog for de fleste løvmosers vedkommende bestemmes; derimot tør dette ha sine vanskeligheter for mange levermoser.

Herbariet indeholder de fleste av de arter, som Strøm behandler i sine skrifter; blandt dem, som savnes, kan særlig nævnes *Bryum arborum*, (∩: *Ditrichum pusillum*.) *Bryum surculo filiformi ramoso, foliis subulatis, capsulis pyriformibus sessilibus*, (∩: *Amphidium lapponicum*.) og *Hypnum saxatile erectum, ramulis teretibus, foliis subrotundis, saturate viridibus*, (c: *Encalypta contorta*).

Den specielle gjennomgåelse av løvmoserne i samlingen har gitt følgende resultater:

- Side 1: »*Mnium pellucidum*:« *Georgia pellucida* (L.) Rab.
 » 2: »*M. fontanum*:« *Philonotis fontana* (L.) Brid.
 » 3: »*M. palustre*:« To tuer, den ene = *Aulacomnium palustre* (L.) Schwägr., den anden indeholdende en blanding av flere forskjellige arter.
 » 4: »*M. androgynum*:« *Georgia pellucida* (L.) Rab.
 » 5: »*M. hygrometricum*:« Tre tuer, hvorav de to er = *Funaria hygrometrica* (L.) Sibth.; den tredie består av en *Bryum* med umoden frugt.
 » 6: »*M. purpureum*:« *Ceratodon purpureus* (L.) Brid.
 » 7: »*M. setaceum*:« *Barbula convoluta* Hedw.
 » 8: »*M. cirrhatum*:« *Dicranoweisia crispula* (Hedw.) Lindb. med svakt ru bladspids.
 » 9: »*M. annotinum*:« En *Bryum* med umoden frugt (*B. pendulum?*).
 » 10: »*M. hornum*:« *Mnium cuspidatum* (L.) Leyss.
 » 11: »*M. triquetrum*:« *Hypnum stramineum var. patens* (Lindb.) Par.
 » 12: »*M. crudum*:« *Pohlia cruda* (L.) Lindb.
 » 13: »*M. pyriforme*:« *Leptobryum pyriforme* (L.) Wils.
 » 14: »*M. polytrichoides*:« *Pogonatum urnigerum* (L.) PB.
 » 15: »*M. serpyllifolium cum suis varietatibus*:« Den ene av de tre tuer er *M. cuspidatum* (L.) Leyss., den an-

den *M. punctatum* (L.) Hedw. med indsprængt *Campy-
lium Sommerfeltii* (Myr.), den tredje *M. undulatum*
(L.) Weis.

- Side 16: »*M. fissum*« og
 » 17: »*M. jungermannia*« er levermoser.
 » 18: »*M. trichomanis*.« Indeholder av løvmoser et strå av
Homalia trichomanoides (Schreb.) Brid. og et av *Ano-
modon attenuatus* (Schreb.) Hüb.
 » 19: »*M. lutescens*:« en liten steril tue av *Bryum capillare* L.
 » 20: »*Bryum apocarpum*:« *Grimmia apocarpa* (L.) Hedw.
 » 21: »*B. apocarpum* β Hedwigia ciliata:« *Hedwigia albicans*
(Web.) Lindb.
 » 22: »*B. striatum*:« *Ulotia Bruchii* Hornsch.
 » 23: »*B. pomiforme cum suis varietatibus s. verius Spe-
ciebus diversis*.« Tre tuer, som indeholder *Bartramia
ithyphylla* Brid., *B. pomiformis* Hedw. med *var. crispa*
(Sw.) Br.eur. samt et indsprængt strå av *Timmia
austriaca* Hedw.
 » 24: »*B. pyriforme*:« *Physcomitrium pyriforme* (L.) Brid.
 » 25: »*B. exstinctorium*:« *Encalypta ciliata* (Hedw.) Hoffm.
 » 26: »*B. subulatum*.« Er utvilsomt *Mnium rostratum* Schrad.
 » 27: »*B. rurale*:« *Tortula ruralis* (L.) Hedw.
 » 28: »*B. murale*:« en steril *Bryum* med oyale, ukantete,
bredt kortspidsete blad og smal nerve, som forsvin-
der i eller med spidsen. Må anses for en form av
B. capillare L.
 » 29: »*B. scoparium*:« *Dicranum scoparium* (L.) Hedw.
 » 30: »*B. undulatum*.« Tre tuer, en av *Catharinæa undulata*
(L.) WM., en anden av denne arts *var. minor* Hedw.
og en tredje av *Timmia austriaca* Hedw.
 » 31: »*B. glaucum*:« *Dicranum spurium* Hedw.
 » 32: »*B. pellucidum*:« *Oncophorus virens* (Sw.) Brid.
 » 33: »*B. aciculare*:« *Rhacomitrium aciculare* (L.) Brid.
 » 34: »*B. flexuosum*:« *Dicranum longifolium* Ehrh.
 » 35: »*B. heteromallum*:« *Dicranella secunda* (Sw.) Lindb.
 » 36: »*B. tortuosum*:« *Tortella tortuosa* (L.) Limpr.
 » 37: »*B. truncatulum* (Salomons Isop, der voxer paa Væg-
gen —):« *Pohlia cruda* (L.) Lindb.

- Side 38: »*B. viridulum*:« *Cynodontium strumiferum* (Ehrh.) De Not.
- » 39: »*B. hypnoides cum suis varietatibus*.« Et eksemplar av *Racomitrium ramulosum* Lindb., et av *Rh. fasciculare* (Schrad.) Brid. og et av *Rh. canescens* (Weis) Brid.
- » 40: »*B. paludosum*.« Hertil kan kun høre en liten løs konvolut med et strå av *Dicranoweisia crispula* (Hedw.) Lindb.
- » 41: »*Dicranum Celsii*:« *Ceratodon purpureus* (L.) Brid.
- » 42: »*Bryum trichoides*:« *Meesea trichodes* (L.) Spruce og *Amblyodon dealbatus* (Dicks.) PB.
- » 43: »*B. argenteum*:« *Bryum argenteum* L.
- » 44: »*B. pulvinatum*:« *Grimmia Mühlenbeckii* Schimp.
- » 45: »*B. caespiticium*:« *Pohlia nutans* (Schreb.) Lindb.
- » 46: »*B. capillare*:« to *Bryum*-tuer med umoden frugt.
- » 47: »*B. carneum*:« en *Bryum* med umoden frugt, vistnok *B. caespiticium* L.
- » 48: »*B. imberbe*:« *Didymodon rubellus* (Hoffm.) Br.eur.
- » 49: »*B. ungviculatum*:« *Barbula convoluta* Hedw.
- » 50: »*B. alpinum* Haller Helvet. Tab. 4 fig. 1:« *Distichium montanum* (Lam.) Hag.
- » 51: »*B. capillare* Dickson Cryptog. Fascic. 1, Tab. 1 fig. 6:« *Ditrichum flexicaule* (Schleich.) Hampe.
- » 52: »*Webera nutans* Hedwig Tab. 1 varietas Mnii pyriformis Linnæi:« *Pohlia nutans* (Schreb.) Lindb.
- » 53: »*Trichostomum pallidum* Hedwig, Tab. 27, simile *B. heteromallo*:« *Ditrichum homomallum* (Hedw.) Hampe.
- » 54: »*Bryum alpinum* Linnæi et Dillenii:« *Leucobryum glaucum* (L.) Schimp. med et par fruktificerende strå av *Pohlia nutans* (Schreb.) Lindb.
- » 55: »*B. mihi elongatum* vide Acta Societat, qvæ Havnæ est, hist. natural. fascic. 2 — Tab. XI, no. 2*):« *Trematodon ambiguus* (Hedw.) Hornsch.
- » 56: »*B. mihi acidularium* ibid. Tab. XI fig. 5 an *Trichostomum pusillum* Hedwig Tab. 28:« *Dicranella cerviculata var. pusilla* (Hedw.) Schimp.

*) Skal være no. 4.

- Side 57: »*Gymnostomum ovatum* Hedwig Tab. 6:« en steril *Bryum*, vistnok en form av den polymorfe *B. elegans* N. ab Es.
- » 58: »*Bryum* Act. Societat. hist. natural. fascic. 2, Tab. XI fig. no. 2:« *Cynodontium schisti* (Wahlenb.) Lindb. Man må derfor som synonymmer til denne art citere
Bryum hyperboreum (haud Gunn.) Strøm in D. k. D. Vid. Selsk. Skr., Ny Saml. III, p. 358 (1788).
B. foliis capillaribus subfasciculatis, seta bilineari, capsulis sphaeroideis, operculo conico arcuato Strøm in Skr. af Nat.-hist. Selsk. I, 2, p. 32 (1791) et tab. XI, no. 2.
B. foliis linearibus, subfasciculatis, capsulis sphaeroideis, operculo arcuato Strøm in D. k. D. Vid. Selsk. Skr., Ny Saml. IV, p. 383 (1791).
- » 59: »*B. Dillenii* Tab. 49, fig. 55. — *Barbula rigida!* Hedwig Tab. 25:« *Aloina brevirostris* (Hook. & Grev.) Kindb.
- » 60: »*B. verticillatum*:« en tue av *Cynodontium strumiferum* (Ehrh.) De Not. og en av *C. polycarpum* (Ehrh.) Schimp. Hertil svarer beskrivelsen i Første Stykke, men »*B. verticillatum*« i Andet Stykke refererer sig til en ganske anden art.
- » 61: Intet.
- » 62: »*Hypnum taxifolium*:« *Fissidens adiantoides* (L.) Hedw.
- » 63: »*H. denticulatum*:« *Plagiothecium turfaceum* Lindb.
- » 64: »*H. bryoides*:« *Fissidens osmundoides* (Sw.) Hedw.
- » 65: »*H. adianthoides*:« en tue av *Plagiothecium denticulatum* (L.) Br.eur. og to av *Fissidens adiantoides* (L.) Hedw.
- » 66: »*H. complanatum*:« *Neckera complanata* (L.) Hüb.
- » 67: »*H. trichomanoides*:« *Homalia trichomanoides* (Schreb.) Brid.
- » 68: »*H. crispum*:« *Neckera crispa* (L.) Hedw.
- » 69: »*H. triquetrum*:« *Hylocomium triquetrum* (L.) Br.eur.
- » 70: »*H. rutabulum*:« *Brachythecium salebrosum* (Hoffm.) Br.eur.
- » 71: »*H. filicinum?*:« et strå av *Hypnum decipiens* (De Not.) Limpr.
- » 72: »*H. compressum*:« *Hypnum molluscum* Hedw.
- » 73: »*H. proliferum*:« *Hylocomium proliferum* (L.) Lindb.

- Side 74: »H. delicatulum:« *Thuidium pseudo-tamarisci* Limpr.
» 75: »H. parietinum:« *Hylocomium parietinum* (L.) Lindb.
» 76: »H. crista castrensis:« *Hypnum crista castrensis* L.
» 77: »H. abietinum:« *Thuidium abietinum* (L.) Br.eur.
» 78: »H. plumosum:« *Brachythecium plumosum* (Sw.) Br.eur.
» 79: »H. cupressiforme:« *Hypnum uncinatum* var. *plumulosum* Br.eur.
» 80: »H. aduncum:« *Hypnum fluitans* L.
» 81: »H. myosuroides:« en tue av *Brachythecium populeum* (Hedw.) Br.eur. og en av *Pylaisia polyantha* (Schreb.) Br.eur.
» 82: »H. scorpioides:« *Hylocomium rugosum* (L.) De Not.
» 83: »H. viticulosum cum varietate, (Hypno stellato Weberi):« en tue av *Anomodon attenuatus* (Schreb.) Hüb. og en av *A. viticulosus* (L.) Hook. & Tayl.
» 84: »H. nitens:« et strå av *Camptothecium nitens* (Schreb.) Schimp. og et av ? *Hypnum Richardsonii* (Mitt.) Lesq. & Jam.
» 85: »H. squarrosum:« *Hylocomium squarrosum* (L.) Br.eur.
» 86: »H. loreum:« *Hylocomium squarrosum* (L.) Br.eur.
» 87: »H. rugosum:« en tue av *Hypnum cupressiforme* L. med indsprængt *H. uncinatum* Hedw., en anden av *Camptothecium lutescens* (Huds.) Br.eur.; nogen gamle frugtstilk i denne tilhører vistnok *Hypnum uncinatum*.
» 88: »H. palustre:« *Amblystegium filicinum* De Not.
» 89: »H. dendroides:« *Climacium dendroides* (L.) WM.
» 90: »H. alopecurum:« Likeså.
» 91: »H. curtipendulum:« *Antitrichia curtipendula* (L.) Brid.
» 92: »H. purum:« *Hylocomium parietinum* (L.) Lindb.
» 93: »H. illecebrum:« et strå av *Hylocomium parietinum* og et av *Eurhynchium piliferum* (Schreb.) Br.eur.
» 94: »H. riparium:« *Hypnum stramineum* Dicks.
» 95: »H. sericeum:« *Pylaisia polyantha* (Schreb.) Br.eur.
» 96: »H. velutinum.« Den øverste tue tilhører *Brachythecium salebrosum* (Hoffm.) Br.eur., den midtre *Pylaisia polyantha*, den underste *Eurhynchium strigosum* (Hoffm.) Br.eur.
» 97: »H. serpens:« *Amblystegium Juratzkanum* Schimp.

- Side 98: »H. sciuroides:« *Isothecium viviparum* (Neck.) Lindb.
 » 99: »H. ornithopodioides Flora Dan. Tab. 649, 2, sed non Linnæi:« *Leucodon sciuroides* (L.) Schwägr.
 » 100: »H. cuspidatum:« *Acrocladium cuspidatum* (L.) Lindb.
 » 101: »H. fluitans:« *Fontinalis dalecarlica* Schimp., vistnok den eneste art i Strøms samling, som ikke i nutiden er gjenfundet på Eker eller Ringerike; man kjender den imidlertid fra Drammenselvns tilløp, Simoa i Sigdal og Hallingdalselven.
 » 102: »H. stellatum Dickson Cryptog. Fasc. 1, Tab. 1. H. stellatum Schreberi:« *Hypnum stramineum* Dicks.
 » 103: »H. lucens:« *Neckera complanata* (L.) Hüb.
 » 104: »H. sylvaticum:« *Plagiothecium silvaticum* (Huds.) Br.eur.
 » 105: »H. praelongum:« *Brachythecium erythrorrhizum* Br.eur.
 » 106: »H. mihi lanatum Acta Societ. hist. naturalis Hav. fascic. 2. Tab. XI. no. 6:« *Helodium lanatum* (Strøm) Broth.
 » 107: »Polytrichum alpinum:« *Timmia austriaca* Hedw.
 » 108: »P. urnigerum:« Likeså.
 » 109: »P. aloides Hedwig?:« *Catharinaea undulata var. minor* (Hedw.) WM.
 » 110—121, 123—130 og de øvrige her ikke nævnte sider indeholder levermoser eller er tomme.
 » 122: »Jungermannia alpina:« øverst et strå av *Trichostomum cylindricum* (Bruch) Müll.-Hal., nederst en samling unge sterile skud av en *Bryum*.
 » 131: »J. julacea?:« *Myurella julacea* (Vill.) Br.eur.
 » 133: »J. reptans:« *Heterocladium squarrosulum* (Voit) Lindb.
 » 137: »Phascum acaulon:« en tue hanplanter, antageligvis av *Bryum caespiticium* L.
 » 139: »Ph. curvicollum Hedwig Tab. XI?« (Chr. Smith har tilføjet: »Surculus Dicrani cujusd.«) Bladet er tomt, og der er heller ikke merke efter, at noget har været påklæbet. Det eneste, som med nogen rimelighet kan føres hit blandt det, som findes i herbariet, er en løskonvolut med et sterilt strå, som synes at måtte henføres til *Grimmia apocarpa* (L.) Hedw.

Side 140: »*Fontinalis antipyretica*:« *Hypnum stramineum var. patens* (Lindb.) Par.

» 141: »*F. minor* Gunn.?:« *Eurhynchium striatum* (Schreb.) Br.eur. —

Strøms herbarium gir således en betydelig forøkelse av det antal løvmoser, om hvilke man vet, at der blev samlet eksemplar av dem her i landet i det 18de århundrede; medens dette tal før måtte sættes til 127, utgjør det nu 178. Den liste, som jeg gav i 1897 (side 175—179) må nemlig nu tillægges følgende arter:

Dicranaceæ.

Oncophorus virens

Dicranella secunda

Dicranum spurium

Leucobryaceæ.

Leucobryum glaucum

Fissidentaceæ.

Fissidens osmundoides

» *adiantoides*

Ceratodontaceæ.

Ditrichum homomallum

» *flexicaule*

Pottiaceæ.

Didymodon rubellus

Trichostomum cylindricum

Tortella tortuosa

Barbula convoluta

Aloina brevirostris

Grimmiaceæ.

Grimmia Mühlenbeckii

» *apocarpa*

Rhacomitrium fasciculare

» *canescens*

Orthotrichaceæ.

Ulota Bruchii

Funariaceæ.

Physcomitrum piriforme

Bryaceæ.*Leptobryum piriforme**Bryum capillare***Mniaceæ.***Mnium undulatum*» *rostratum*» *cuspidatum***Meeseaceæ.***Amblyodon dealbatus**Meesea trichodes***Timmiaceæ.***Timmia austriaca***Polytrichaceæ.***Catharinæa undulata.***Fontinalaceæ.***Fontinalis dalecarlica***Neckeraceæ.***Neckera complanata***Leskeaceæ.***Anomodon attenuatus**Heterocladium squarrosulum**Thuidium pseudo-tamarisci**(muligens identisk med den på hovedlisten opførte Th. delicatulum).***Hypnaceæ.***Isothecium viviparum**Camptothecium lutescens**Brachythecium plumosum*» *populeum*» *erythrorrhizum**Eurhynchium strigosum*» *striatum*» *piliferum**Plagiothecium denticulatum*» *turfaceum**Amblystegium filicinum*» *Juratzkanum*

- Hypnum Sommerfeltii*
 » *decipiens*
 » *molluscum*
 » *cupressiforme*
Hylocomium squarrosum
 » *rugosum.*
-

I sit Andet Stykke (1791) side 369—370 omtaler Strøm en »*Studiosus* David Høgh Sommerfeldt paa Toten, som . . . har været saa god at tilsende mig en af ham samlet *Floram Totensem*, og desuden alle de Væxter in *Natura*, som deri findes anførte, men ikke staar i Gunneri *Flora*. Alle disse ere da ikke af mig, men af ham selv navngivne, og saa meget mere paalidelige, som de ere bestemte af en saa kyndig Botaniker som Professor Wahl, der paa sin Reise igiennem Toten beviste ham denne Tieneste.« Ved at forfølge dette spor viste det sig, at den nævnte *Flora Totensis* vistnok nogen år senere blev offentliggjort. Det må nemlig antas, at den er indgåt i den plantefortegnelse, som findes i Christian Sommerfeldts Efterretninger angaaende Christians Amt (Topogr. Journ. f. Norge Hefte 14, 1795). Her finder man fra side 65 av en planteliste, om hvilken der sies, at »de fleste af de her optegnede Væxter ere samlede paa Toten, dels af mig, dels af Student David Andreas Heuch. Nogle har jeg plukket paa mine Reiser i Fjeldbøjderne, og endelig har jeg tillagt en Deel af dem, som de berømte Mænd Oeder, Muller og Vahl have anmærket inden dette Amts Grændser.« Der findes her nævnt endel løvmoser (og et par levermoser), nemlig side 68: *Bryum hypnoides*, *pendulum*, *squarrosum*, *Buxbaumia aphylla* i Land, side 74: *Hypnum abietinum*, *cupressiforme*, *serpens*, *parietinum*; side 77: *Mnium fontanum*, *setaceum*, *serpyllifolium*, *triquetrum*, side 82: *Sphagnum palustre*, alt sammen planter, som allerede i den forutgående literatur var anført for Norge, og de aller fleste av dem almindelige arter, som forekommer over den største del av amtet; ved *Bryum pendulum* er at merke, at det ikke er den nuværende art av dette navn, (som først blev be-

skrevet i 1822,) men O. F. Müllers fra Hunnerfossen i Gudbrandsdalen, vor nuværende *Bartramia norvegica*. Eksemplar er ikke opbevaret av nogen av disse moser.

Hvad forresten Christian Sommerfelt angår, så var han født på Toten $\frac{6}{1}$ 1746, blev student 1759 og var amtmand i Christians amt fra 1781 til sin død $\frac{30}{5}$ 1811. Han var far til den som botaniker mere bekendte Søren Chr. Sommerfelt.

David Andreas Heuch var vistnok en søstersøn av amtmand Sommerfelt; der vites intet andet om ham, end at han var død i en ung alder, allerede da H. Strøm skrev sit Andet Stykke.
